

KIERÄŠ

tuorâstâh • 3.11.2011 • nummeer 3

Toimâtteijest

Munjin taan loostâ toimâtteijen sattui hirmâd hitruus mut siämmäst jo hiämäs-kittee olâttâs. Mun finnejim kulmâ šledgâ-poostâ, main lijjii paijeel kyehtlov čujotâssâd. Toh lijjii Kierrâš uddâ pääppär-tiiläjeijeh. Tääi tiiläjeijeh lää ohtsis 40, mii lii paijeel kuohtii nuuvt ennuv ko taan räi. Keevâi uainäh nuuvt, et Teija Linnanmäki – adai Kešjävri kesseekiädgää Teija – toimâttij munjin Njellimpele ulmui čujotâsâid. Totpa pyeri, et viijmâg piäsä vuolgâttid sijjân-uv Kierrâš. Munhân jiem jieš tuubdâ masa kiämmän Njellimist.

Hiämäskittee taat äšši lii tiädust-uv tondiet, et veikkâ Kierâš lii almostum jo mangâ ive, te taah ulmuuh iä lah loostâ taan räi finnim. Na iä aainâskin jieijâs noomäin.

--

Huämmäših-uv maiden immâšijd ovdebää teevstâst?

“Kielâ iälä jä muttoo,” eteh mangâseh-uv. Taan numerist ij lah kiävtust oovtcaalmag ‘á’ – peic ton saajeest čalloo ain tuše ‘ä’. Jyehi lohhee uäžžu jieš meridiđ, maht tot oro: lii-uv pyeri jä muččâd vâi hyeni jä faste.

Petter Morottaja

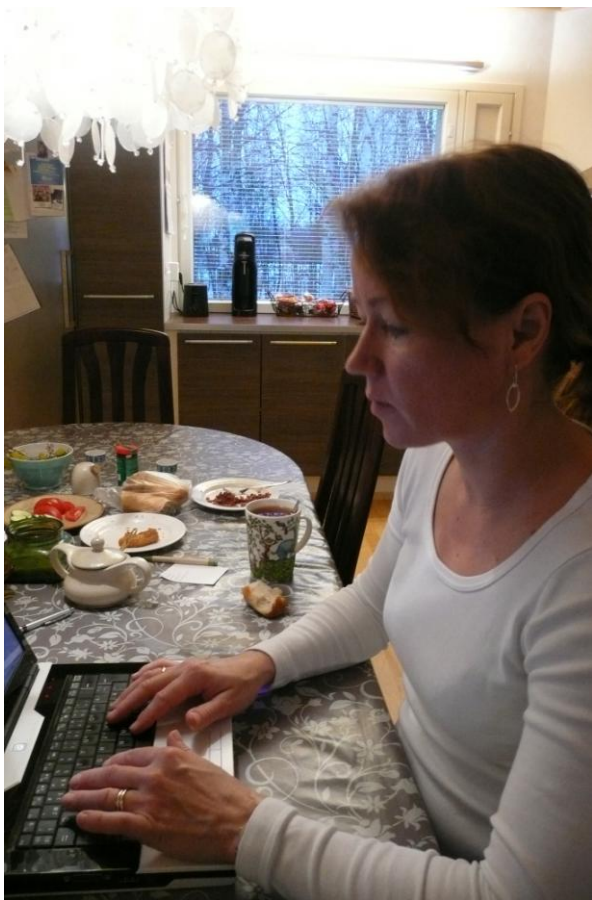
Taan loostâst:

- Äkkukerho jä Teija Linnanmäki
- Anarâškielâ kuursah taan čoovčâ
- Marko Jouste nägättälâi anarâš liivdijn
- Kulmâ kielâpiervâl jä käävci parged

Äkkukerho jä Kešjäävri kesseekiädgää Teija

Veikkâ Teija Linnanmäki aasâi jo pännäzin Avelist, te suu suuhâ lii njellimlâš. Suu äkku lâi Piäkä-Piättär Ailâ, jä suu eeni kočodii Kešjäävri kesseekiädgäzin. Nuuvtpa Teejaa puävtäččij kočodiđ veikkâ Kešjäävri kesseekiädgää Teijan.

Anarâskielâ tievâsmitemškovlim maņa Teija lii älgäm jo maangâ ääšän fäärun. Sun lii rähtimin oppâkirje vyeliškoovlâ viereskielâlij uäppei väräs, jä sun mättät peic vyelitääsist meid pajetääsist jä luvâttuvvâst. Täi lasseen sust lii

Kešjäävri kesseekiädgää Teija pargoost.
Kove: Teija Linnanmäki

älgimin vala nettikurssâ, mii lii uäivildum rävisulmuid. Jä ohtâ eromâš äšši, mon lii sun lii meiddei pieijâm joton, lii äkkukerho.

Na mii tot äkkukerhogis lii? Äkkukerho lii Avelist ja Njellimist tuäimee teivâm, kost lii mähđulâš särnuđ anarâskielâ. Noomâs taat kerho lii finnim tast, et stuärräämus uäsi eenikielâlijn särnoin Avelist jä Njellimist lää jo paijeel 50-ihäsih. Nuuvtpa keerhon lää puättäm iänääs äähuh – veikkâ kale äijiheh-uv lää oinuuställâm.

Äkkukerho lii šoddâm stuorrâ täärbun. Avelist ovdâmerkkân lää viehâ ennuv-uv anarâšah, mut sij iä lah teivâm kyeimis. Njellimist vist anarâskielâ-täidusiuh-uv lää särnum koskânis suomâkielâ, tondiet ko sämikielâ särnum lâi kieldum jä penttâ heppäd. Tääl oro, et lii oppeet lope särnuđ anarâskielâ. Anarâskielâ särnoi viärmäduvvah šaddeh uđđâsist: ulmuuh kävniuh ustevijd jä uäpâsmuveh nuubijd kielâ särnoid. Teija maainâst, et ohtâ äkku ij särnum anarâskielâ viidâlov ihän, ko iä lamaš särnumskipäreh. Sun lii algättäm oppeet särnuđ. Sun lii 80-ihäsâš. Nubbe äkku vist kaadâi, ko lâi vuäbdäm suu sämimäccuh. Äkkukerhoost sun kaavnâi uđđâ kuärroo.

Avveel äkkukerho lii aalmugopâttuv ornim täbähtus, jä tot lii jotkuumin vala

puättee ive. Njellim teivâmeh vist lää Säämi mättäättäskuävvdää koonstah. Toi jotkum ij lah vala vises, mut Teija tuäivu, et uážžu juätkiđ Njellimist-uv vala siämmää vyevi mielđ.

Äkkukeerhooch lää šiev saje teivâđ eres anarâšâid. Teija avžut-uv, et meid Aanaarliih puävtäččii eelliđ kolliistâlmin Avveellijđ jä Njellimlijđ. Njellimân lii tiädust-uv vala mottoom läävhi kuhheeb mätki ko Avelân, mut Teija iätä, et Avveel jä Njellim kooskâ pesâččii suu säättust kale kuittâg muäddi ulmuu. Maasâđ kal meiddei.

Avveel äkkukerho čokkân Kultapiiskust ain koskoho tijme 11–12.30. Njellim kerho vist čokkân Njellim kerhotäälust vuossaargâ tijme 13–15.15.

Jis olgolää puättee ulmuuh halijdeh uäsälistiđ, te kannat almottiđ tast Teeijan jo muuneeld, vâi sun tiätä väridiđ tuärvi käähvi jä niisuid. Jä te nuuvt kiävä, et lii säätu taarbâšmin, te tom-uv kannat Teijaast jo muuneeld čielgiđ.

Teeijaa šledgâpostâčujottâs lii teija@jyrkilinnanmaki.fi jä puhelinnummeer 040-5130746.

Äkkukerho tulâstâlmin. Kove: Teija Linnanmäki

Anarâškielâ kuursah taan čoovčâ

Anarâškielâ mättäätuvvoo taan ääigi maangâ tääsist jä maangâlägän ulmuid. Säämi mättäättâskuävdää kuhes kuursâ jä ain jottee Oulu ollâopâttuv uäpui lasseen taan čoovčâ uärnejuvvojeh algâkuursah sehe Oulu ollâopâttuv Giellagas-instituutist jä Säämi mättäättâskuävääst. Ton lasseen kulosaavâi miel anarâškielâ šadda mättäätud meiddei Ruävinjaargâ škoovlâin.

Säämi mättäättâskuävää anarâškielâ kurssâ älgä vuossaargâ 14.11. Kuursâ mättäätteijee lii Teija Linnanmäki. Sun mättät kyevti eehid verd ohhoost kidâ juovlâi räi, ohtsis 20 tijmed. Ton lasseen kuursân kulâ 20 tijme verd jiečânâs pargeldem. Kurssâ olâšuvä Learnlincist, mii meerhâš tom, et kuursân uäsälistem väätä šiev Internet-ohtâvuodâ jä mikrofon. Kuursâ maņa uäppeeh mättih vuäđutäiđuid, tego tävälumosijd saaniđ jä eđâlduvvâid, jä tobdeh vuäđuid kielâoopâst.

Giellagas-instituut anarâškielâ algâkurssâ lii tuodânläsävt uäivildum Oulu ollâopâttuv uäppeid. Kuursâ mättäätteijee lii Petra Kuuva. Petra lii jieš luhâmin Oulu ollâopâttuvvâst pedagogisijd amnâsijd jä lii rähtäm oppâmateriaalijd anarâškielân. Tääl sun piäsä keččâlâddâđ taggaar oppâmateriaal, mon sun lii jieš lamaš

rähtimin: taan ive almostuvä luvâttuv jä rävis ulmuid väräs uäivildum oppâkirje Kielâkyeimi 1.

Ruävinjaargâ kaavpug olâšutij kojâdâllâm Ruävinjaargâ škoovlâin. Sij huämmäšii, et tobbeen lää jiešalnees viehâ ennuv pärnääh, kiäh käibidiččii sâmielâ mättäättâs. Stuärräämus uäsi halijdiččii luuhâđ tavekielâ, mut maangâs almottij haalu oppâđ anarâškielâ jä motomeh valaba nuorttâlâškielâ-uv. Aalgâst oro lemin mähđuttem orniđ maggaargin mättäättâs, ko pärnääh lijji piäđgui pirrâ Ruävinjaargâ kieldâ. Tääl kuittâg oro lemin nuuvtkis, et mättäättâs älgä aainâs-uv anarâškielân. Mättäätteijee lii toimâtteijee tiäđui miel Mervi Skopets. Maņelää finnip mähđulävt sust alnestis tiäđuid tast, et maht mättäättâs tobbeen lii vuälgäm joton.

Marko Jouste nägättälâi anarâš liivđijn

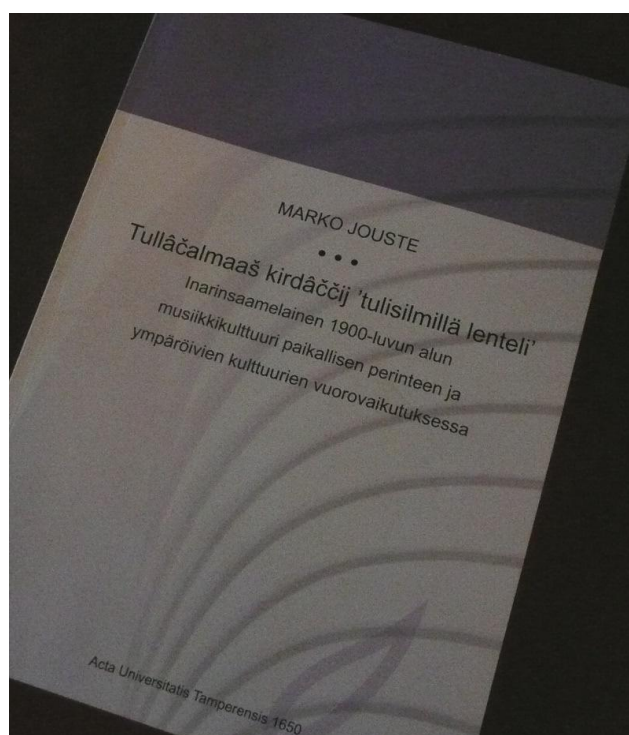
Anarâš liivđijd jo manġâ ive tutkâm Marko Jouste nägättälâi tuähtärin Tampere ollâopâttuvvâst roovvâdmäänu 15. peeivi. Näguskirje nommâ lii Tullâčalmaaš kirdâččij ‘tulisimillä lenteli’ jä tot kiedâvuš tom, maht päihäliih ärbivyevih jä naaburkulttuureh lää vaiguttâm anarâš muusikkulttuurân 1900-lovo aalgâst. Suu vyesinägättellen läin professor emeritus Heikki Laitinen Sibeliusakatemiast jä professor Veli-Pekka Lehtola Oulu ollâopâttuvvâst.

Livđekulttuur lii masaba jyehi saajeest täppäm syemmilâš jä orjâlâš lävlum- jä juoigâmkulttuurân. 1900-lovvoost tot kuittâg lâi vala puorij vuoimijguin elimin, jä ton ääigi paddiimijn puähtä uäpâsmuđ toos, mii ličij mudoi olläsävt lappum. Marko Jouste tutkâmušâin uäli stuorrâ roolist lâi Anna Briitta Mattus, kote lii livđum päädän paijeel čyeti livđed.

Motomeh anarâšah-uv lijiii čuävumin Marko Jouste nägättällâmtilälâšvuodâ. Teija Linnanmäki muštâl, et professor Lehtola oroi lemin uäli koorâs Maarkon, mut selvânij sun kuittâg ton

tuärust. Karonkast vist lâi-uv jo ložžâsub meeinig. Maarkoo kaandah soittii jieijâs nuottim pittäid jä Sibeliusakatemia Laitinen livđiistij.

Marko Jouste puätä Anarân 15.11.2011 jä tuälä siemin seminaar suu näguskirjeest Siijdâ museost tijme 16.00.

Kulmâ kielâpiervâl já käävci parged

Kielâpiervâl-toimâ lii ive ääigist vijdänâm tego tuolmum tatti. Moonnâm čoovčâ vuáduuvvii iä tuše ohtâ mut kyehti uđđâ kielâpiervâl. Nubbe šoodâi Avelân, kost muáddi ihheed tassaaš toimâm kielâpiervâl lâi ruttâdem keežild karttâm joskâđ, já nubbe vuáduui Anarân já lii tääl Aanaar nubbe kielâpiervâl. Kielâpiervâlij noomah láá tääl Piervâl (puáris), Piäju (Aanaar uđđâ kielâpiervâl) já Kuäti (Avveel kielâpiervâl), vâi taid ličij älkkeb iäruttiđ.

Uđđâ kielâpiervâlij vuáduudem tiäduust-uv šoddâdij täärbu uđđâ pargeid. Anarâskielâ servi luhostui-uv

pälkkäättiđ pärnäitipšoid uđđâ kielâpiervâlaid, ko anarâskielâ tievâsmittemškovlim lâi eeduu nuuhâm. Uđđâ pärnäitipšon algättäin Riitta Vesala já Tanja Kyrö. Ton lasseen Kerttu Paltto, oovdiš Avveel kielâpiervâlpargee, riemâi juátkiđ pärnäitipšomhommäid. Aanaar peln Heli Aikio aalgij meid paargon.

Vijdänem šoddâdij kuittâg meid byrokraatlijd vaigâduođâid, já seervi stiivrâst lâi-uv tuotâ pargo smiettâđ kielâpiervâl aášij orniistállâm, ko tääl toh lijjii-uv kulmâ oovtâ saajeest. Kiiđâ peln stivrâ meridij uuccâđ haldättâspargee, kii tipšoččij puoh kielâpiervâlij keevâtlâš aášijd paalhij

Vaarpu täälâš pargosaje lii radiotäälust. Puáttee ive sun sättä finniđ viistee kulttuurkuävdäš Sajosist, jis Anarâskielâ servi finnee tobbeen läiguviiestee.

mäksimist jä budjet čuävumist ruttâucâmušâi rähtimân jä luämu-ucâmušâi tuhhitmân.

Anarâškielâ servi valjij kielâpiervâl haldättâspargen Varpu Falck. Sust šoodâi kielâpiervâlij käävcäd pargee. Varpu algättij paargos taan ive čohčâmäänust, jä sust lää-uv lomaš ennuv pargoh jä oppâmuš. Kielâpiervâl-toimâ väätä ennuv tiäduid pärnäitipšommiärädusâin jä nube täähust kielâpiervâlij budjet rähtimist kalga tiettiđ asättâsâid jä njuolgâdusâid. Ige tastkin tuärvi: suu pargon kulâ meid sajasâžžân toimâm. Kielâpiervâleh lää tävälävt eedeest, jis ohtâgin pargee puosâškuät teikkâ ferttee vâldiđ rijjâpeeivijd. Jis nuuvt kiävä, te Varpu njuškee toimättâhvisteest olgos jä tuämä išän.

Varpu lii šoddâm Anarist jä jottääm tobbeen vuäđuškoovlâ. Luvâttuv sun juuđij Avelist. Sust lii škovliittâs jä härjänem sehe kielâlâvt jä haldättâspargoi peeleast. Sun lii luuhâm Vaasast olgoennâm kavpâšem jä markkânistem sehe saksa kielâ ja kulttuur. Pargoost sun lii lomaš sehe Taažâst jä Saksaast. Jä tiädust-uv anarâškielâ sun mättâi ive pištee anarâškielâ tievâsmitemškovlim ääigi.

Eeiduu toho sun ij kale oskom, et pesâččij. Jiešalnees sun maņanui tievâsmitemškovliimân ucâmist. Luhhoost olmooš, kote vaaldij ucâmušâid vuästâ, lâi tuše eeiduu vyelgimin kesiluämun, mut ij lomaš vala kiergânâm lavkkiđ uuvst oolgoos. Varpu arvâl, et sun liijkâ peesâi fäärun škovliittâsân tondiet ko sust lâi tuävääžist tavekielâ vuäduh jä puätteevuodâ jurduuh pääcciđ Anarân. Išediđ saatij meid tot, et suu äkku jä äijih särnuv anarâškielâ. Suu enni Aune Musta ij oppâm anarâškielâ pärnääžin, mut lii kale maņelää älgâm härjuttâllâđ.

Varpu lii uäli tuđävâš pargosis. Sun lijkkoo aassâđ Anarist, mut tot väätä pargosaje. Sun iätä, et ko ääsä Anarist, te puähtä kuullâđ anarâškielâ jyehi peeivi. Taan ääigi Anarist anarâškielâ lii-uv ennuv čielgâsubboht uäinusist ko veikkâ love ihheed tassaaš. Varpu huämmâš, et suu kielâtäidu lii puärânâm pargo keežild. Veikkâ stuärräämus uäsi haldättâspargoost lii-uv suomâkielân, te liijkâ kielâpiervâlijn jä kielâpiervâlij pargeiguin šadda särnuđ anarâškielâ. Varpu tuäivu, et sun puähtä kevttiđ kielâ jä oppâđ ain lase.

Uänihävt

Aanaar nubbe kielâpiervâl Piäju lii varrim taan čoovčâ koskâpuddâsäid soojijd šaldekäävpän. Puäris soojijn epidui lemin kuopâ jä suonjärkuobbâreh.

Njellim määccuheehid kiäsuttij ennuv ulmuid. Fäärust lijji anarâšah maangâ kuävlust.

Ive nubben majemuš anarâš eehid lii 8.11.2011 SMK Avveel toimâsaajeest (oovdiš eemeedškovlâ). Jođetteijee lii Vuoli Ilmar jä sun läidee uäsälisteid puäris čuovâkuuvij jä mainâsij maailmân. Eehid älgä tijme 18.

”Uänihävt” lii palsta tagaräid uđđâsijd jä uäivilijđ, maid puähtä muštâliđ uäli uänihävt.

Vuolgât paalstan uänihäs jurduu teikkâ uđđâs tekstâviestân teikkâ šleđgâpostäin. Čääli aalgân ”uanihavt”, vâi tom tiätä lasettiđ loostân.

Toimâtteijee tivo teevstâ tuše jis čällee pivdä. Puävtäh veikkâ čäälliđ loopân ”TIVO”.

Kierâš lii Anarâškielâ seervi ry. kuästidem tiädättâslostâ. Loostâst vuolgâttuvvoo pääppärversio tiiläjeijeid, jä ton lasseen loostâ puähtä luodiđ tâi luuhâđ Interneetist.

Kierâš vâldä vuästä čalluid jä kuuvijđ äigikyevdilis täbähtumijn. Toimâtteijei puähtä iävtuttiđ meiddei fäddäjurduid.

Toimâtteijee Petter Morottaja
+358 45 23 55 395
petter.morottaja@gmail.com